

PRESBITER

*Áldott karácsonyi
ünnepeket
és békés, kegyelemteljes
2000. évet!*

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

VII. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

1999. november–december

Dicsőség, békesség, jóakarát!

Lukács 2,14

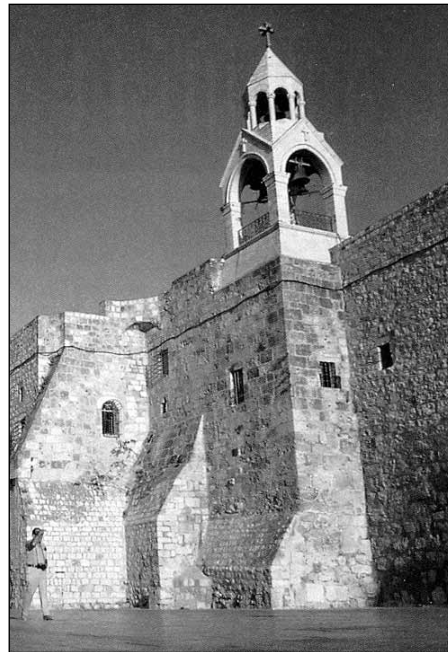
A karácsony evangéliumának ez a lényege, és minden kor emberének erre van szüksége.

Az Isten dicsőségét hirdetni a világban, megbízatás, de egyben embert minősítő, magasztos feladat is. A békesség és a jóakarát ugyanakkor a legfontosabb föltétele az Istent örömmel dicsérő, munkálkodó, az ember felemelkedését szolgáló, de kárhözatos módon minduntalan elakadó folyamatoknak. Ezúttal és kivételesen, a század és egy ezredév utolsó karácsonyán álljon gondolkodásunk és érdeklődésünk homlokterében a mennyei üzenet által megszólított ember és világa. Gondolatainkat, érzéseinket gazdagítsa és serkentse a karácsonyi evangélium, mert vitathatatlan tény, hogy ennek az evangéliumnak a boldogító és szinte programot jelentő hiánya okozza a legtöbb szenvedést. Mélyedjünk el azon tény fölött is, hogy ilyen karácsonya, amelynek áldásával egy évezredet lehet lezárni és egy újnak a küszöbét átlépni, legközelebb ezer év múlva lesz, ha az időnek Ura azt megengedi. Mi most ezt a küszöböt ne lépjük át sem üres szívvel, sem fortyogó gyűlölettel, hanem Istent dicsőítve szívünkben békességgel és egymás iránti jóakarattal.

A kegyelmes Isten ígéretének a beteljesülése – Megváltó született – elégséges indok és páratlanul szilárd alap ahhoz, hogy az ember és ember közötti, már az első bűneset óta tartó viszály, a testvérháború alább hagyjon és megszűnjön. Hogyan is építhetnénk másként, mint a békesség és a szeretet időt álló alapjaira. A mennyei karharsogta isteni üzenet, amelyhez fogható nem volt és ma sincs, arra szólít fel bennünket, hogy békességben és jóakarattal

akarjuk és tegyünk végre valami jót és minden önzés, kétes hátsó szándék nélkül kezdjünk el folyamatosan építkezni a családban, a Kárpát-medencében, Isten alkot-ta világunkban.

A karácsonyi esemény valójában az Isten örök Igéjének, Krisztusba testesült szeretetének útja hozzánk, emberekhez. Az Isten kegyelmi végzéséről szóló mennyei

A Születés Temploma Betlehemben

híradás a kijelentés teljességének a legörömtelibb része. Karácsony ünnepét százmilliók várják repeső örömmel, gyors múltján ugyanannyian sóhajtoznak. A naptárban azonban tovább kell lapoznunk. Vigasztaljon viszont az az áldás, hogy megmarad az öröm, ha megragadjuk és szívünkbe zárjuk azt, ami benne örök, Jézust, aki nem távozik el tőlünk a búcsúzkodó és tova-

utazó családtagokkal, látogatókkal, akikkel mégis oly jó volt együtt lenni, régmúlt, drága karácsonyok emlékeit felidézni.

Amikor tudatosítjuk magunkban, hogy Földünk – a mindenségnek ez a paránya – az életnek sokmillió formájával tündökölhet, a békességnek és a jóakarátnak otthona lehet, gondoljunk jó szívvel az öregekre, idős embertársainkra, akik bár naponta egyre inkább a végtelent kémlelik, vegyük mégis észre, hogy révedező tekintetükben, szeretteik láttán mégis ott csillog a boldogság. Gondoljunk a vajúdó családokra, mert veszélyben vannak, közöttük sok a széthullás stádiumában agonizál, mert gyógyulásra és gyógyító szeretetre lenne szükségük. Mindnyájan tudjuk, kiegyensúlyozott családi élet nélkül nincs igazi boldogság, sem vidám gyermekkor. Sivár, kiaszott érzelmekkel, elvetélt, üres lélekkel nem lehet hűséges házastársi kapcsolatot fenntartani, gyermekálmokat megvalósítani, az ifjak tarisznyájába jó útravalót tenni. Távlathianyos gondolkodással, meglopottan, valós reménység, benső értékek nélkül lehetetlen célirányosan, határozottan lépni, legfeljebb csak téblábolni lehet az élet útjain. Karácsony más távlatot tár elénk. Gondoljunk a fiatal nemzedékekre és a gyermekekre, akik – mint egykor velünk is történt –, szívesen és készséggel engedik át magukat „Jézuskát” váró karácsonyi álmodozásoknak mindaddig, amíg egyszer csak fölfogják, hogy karácsonykor az örök Isten készít találkozást a mulandó, halandó emberrel, magához ölel és kitartóan arra serkent, miként most is, hogy ne tétlenkedjünk, hanem legyünk békességcsinálók,

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás a 1. oldalról)

váljunk jóakaróivá egymásnak, mert mindez nélkülözhetetlenül szükséges ahhoz, hogy szebbé legyen a Földünk, jobbá legyen az életünk, és ami ennél is sokkal több, küzdelmeinket és örömeinket egyaránt az üdvösség fénye és bizonyosság ragyogja be.

Hirdessük hát a templomokban, mondjuk el egymásnak meghitt beszélgetésekben azt, amiről karácsony szól, hogy a kegyelem mindenkié lehet. Isten az egész világot szereti, Téged is, Testvérem. Legyen örömteli, áldott karácsonyunk, amelynek áldása kíséreljen el bennünket az új évezredben.

Dr. Erdélyi Géza

püspök

Szlovákiai Ref. Keresztyén Egyház

BÉKEVÁRÓ KARÁCSONYOK

– *Schae, höchster König* –

Lukács 2

Nézd, fenséges nagy Király: e Föld
dühöngő fejedelme
Jajba, bajba, szenvedésbe hogy
belésvont mód felett!
Nézd, a bánat éjszakája hogy
körülvett engemet!
Nézd, a szorongás aklába vagyok én már
bérekesztve!

Édes örömből nem kerülne a szegény
szivembe?

Véle tűnne el a népek kínja, kényszer,
rettenet.

Ó, szüless meg bennem újra! Ideje
elérkezett:

Szivem félelem szorítja, rajt halálos
sebet ejtve.

Villám lángja csapdos körbe. Hideg futkos
testemen.

Ó, mutasd meg: békéd által Annak mégis
tetszhetem,

Aki annyiszor megbánta, hogy világot is
teremtett.

Kiengesztelődik Ő ma. Dalra hát,
angyalkarok!

Hála Néki, mert kioltja a parázsló
haragot,

S visszahozza már nekünk a víg békét
s a drága rendet.

Andreas Gryphins

(Fordította: Szénási Sándor)

Az Ige körül

Bátorításul

ApCsel 20,1

Pál apostol fontos feladatnak tekintette a gyülekezetek erősítését. Ahol terjed az Ige, ott megerősödik a Sátán munkája. Tévtanítók, varázslók, üldöztetések tették próbára, félemlítették meg a hitrejutottakat. Ezért olvashatjuk, hogy az apostol végiglátogatja azokat a helyeket, ahol gyülekezetek alakultak.

Krisztus vállalása a kísértések és megpróbáltatások izzó tüzén keresztül alakítja a hívők életét. Mindezek közepette is csak az Ige szolgálhat megmentésül és megerősítésül. Az apostol az ApCsel 20,1 szerint **bátorította** a tanítványokat. E helyen található eredeti görög szó, parakaleo, a Bibliában többféle fordításban fordul elő. Egyaránt jelent biztatást, vigasztalást, bátorítást, könyörgést, intést, az új életben járásra irányuló kérést.

A bibliaóra tagjai a feldúlt békétlenség, a megalázottság, az elkeseredettség, a viszálykodás és egyéb lelkiállapotban szenvedve jelennek meg az alkalmakon. Csupán ennek az egyetlen Igének a több jelentésre lefordíthatósága is üzenetet nyújt a legkülönbözőbb lelkiállapotban lévőkhöz. Eltérő lelkiállapotunk ellenére mindegyikük számára képes személyes üzenetül megszólalni.

Vannak „sehogy sem” állapotban lévők, akik lelki vegetálásban sínylődnek. Azok számára az Ige a Róm 12,1-ben olvasható fordítási változata szól: **kérlek**, szánjátok oda testeket szent áldozatul. A sehogy sem állapotból a megbotránkozató szem, a feleslegesen beszélő száj, az indulatos szív odaszántsága vezethet ki. Áldozd fel, tedd az oltárra! Ez az Istennek tetsző istentisztelet.

A „feldúlt, békétlen” állapotban lévők felé követségbe járva a 2Kor 5,20-ban található fordítás szerint **kérlek** az Istennel megbékélésre. Az Istennel megbékélt léleknek megszűnik a szorongása. Belső békességre, örömteli megelégedettségre jut. Csodálatos dolog a belső megbékéltség állapotában élni. Legalább ilyen csodálatos dolog a békét közvetítően, Krisztus követeként közben járni. Ez a közvetítés a bibliaórán egy kincset jelentő biznyságtévként szó is lehet, amelyet az Ő követségében járva mondunk ki.

A „megalázott” állapotban lévőkhöz ugyanez az Ige az 2Kor 7,6 szerint Isten **vigasztaló** szavaként szól. Vannak vigasztalan állapotokban élők, még a bibliakör tagjai között is, akik számára csak az Ige nyújthat vigasztalást. A megvigasztalás mellett leírhatatlan boldogság a vigasztalás szolgálatába bekapcsolódás. Amikor magunk is vigasztalást igényelnénk, mások vigasztalására indulunk. A vigaszra szoruló vigasztalása önmagunk megerősítésével és megvigasztalásával jár. Az egymás vigasztalására képes testvérek kifejezésre juttatják a közösség erejét. A bibliaórai közös imádkozás során kibuggyanak a szív rejtett belső vigasztalanságai. Vigasztalásunk – olykor a másikkal együttes közös imádkozásra készségünkben – jut kifejezésre.

A közösségnek az ereje a testvérek egyéni életében élő és a testvérek közötti egyetértésen is alapul. A viszály, a széthúzás sok áldástól fosztja meg a szíveket. Szükséges – és milyen csodálatos, még mindig ugyanaz az Ige szól – az ilyen helyzetben **intésül** szolgálni a viszályt szítók felé. Fájó, hogy az intés gyakran elhanyagolt, máskor meg feleslegesen alkalmazott gyakorlattá válik. Az intés irányulhat az Istennek tetsző módon (1Thess 4,1) való élésre. Módszerét tekintve az intés az idősebbek felé olyan legyen, mintha az atyánknak, a fiatalabbak felé, mintha a test szerint testvérnek szólna (1Tim 5,1).

Csupán egyetlen Igének fel sem tárt sokféle jelentése valóban a legkülönbözőbb állapotban lévőket egyidejűleg képes megszólítani. Istennek bibliaórán munkálkodó Lelke, egyetlen Igével egyidejűleg sokakhoz, lelkiállapotuk szerint szól. Boldog biznyságtévként hangzott el a bibliaórán, hogy nekem ez, a másiknak az vált világgá.

Örömteli biznyságtételek hangzottak el arról is, hogy Isten Igéje nemcsak állapotmeghatározó, de egyben gyógyító is. Diagnózis és terápia egyaránt ered az Igéből. Elhangzott, hogy ne zárkózzunk magunkba gondjainkkal, hanem bátran fogadjuk el az állapotunkat meghatározó, a leleplező Igét, hogy örvendezhessünk a gyógyító Igének.

Mindehhez azonban szükséges, hogy naponta éljünk az Igével. Ne sanyargassuk a lelkünket az Ige megvonásával, mert különböző kóros esetekben csak Isten Igéje szolgálhat gyógyítással. Ahogy a mosakodás a napi fizikai életszükségletünk el nem mondható tényezője, úgy az Igével való élés is felüdülésül, napi lelki szükségletünk kielégítésül szolgál.

Bátorítson az Ige, az Úr közelségében maradván áldhassuk Őt és lehessünk mások bátorítói.

Dr. Cseh Lajos

Igéről-Igére

Tanuljunk naponta egy Igét!

**Pál apostolnak
a Kolosséiekhez írott levele alapján**

1,2 „... a Krisztusban megszentelt hívő testvéreknek ...”

1,9 „... ismerjétek meg az Ő akaratát ...”

1,10 „... élhettek az Úrhoz méltóan ...”

1,17 „... minden óbenne áll fenn ...”

1,22 „... megbékéltetett emberi testben ...”
2,6 „Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljétek is óbenne.”

2,9 „... Ő a feje minden fejedelemségnek és hatalmasságnak.”

2,20 „... miért terhelitek magatokat olyan kötöttségekkel, amelyek csak az e világ szerint élőkre kötelezők.”

3,1 „Ha tehát feltámadtatok a Krisztussal, azokat keressétek, amik odafent vannak...”

3,3 „... a ti életek el van rejtve a Krisztussal együtt az Istenben.”

3,9 „... levetkőztétek a régi embert cselekedeteivel együtt, és felöltöttétek az új embert...”

3,13 „Viseljétek el egymást, és bocsásatok meg egymásnak...”

3,16 „A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon ...”

3,24 „... az Úr Krisztusnak szolgáljatok...”

4,2 „Az imádkozásban legyetek kitaratóak, és legyetek éberek: ne szűnjétek meg hálát adni...”

4,3 „... Isten nyissa meg előttiünk az ige ajtaját, hogy szólhassuk a Krisztus tükát ...”

4,12 „... állhatatosan maradjatok mindabban, ami az Isten akaratá.”

4,17 „... legyen gondod rá, hogy betöltsed azt a szolgálatot, amelyet átvettél az Úrban!”

**Pál apostolnak
a Galatákhöz írott levele alapján**

1,4 „... aki önmagát adta bűneinkért ...”

1,9 „... ha valaki néktek más evangéliumot hirdet, azon kívül, amelyet elfogadtatok, átkozott legyen!”

1,12 „... mert én nem embertől vettem, nem is tanítottak rá, hanem Jézus Krisztus kinyilatkoztatásából kaptam.”

1,15 „... amikor úgy tetszett annak... nem tanácskoztam testtel és vérrrel.”

1,24 „És dicsőítették érterem az Istent.”

2,11 „Kétfás okot adott arra, hogy megfeddjem.”

2,16 „... mi is Krisztus Jézusban hitünk, hogy megigazuljunk a Krisztusban...”

2,19 „... meghaltam a törvény által a törvénynek, hogy Istennek éljek.”

2,20 „... többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...”

3,1 „... akiknek szeme előtt úgy írtuk le Jézus Krisztust, mintha közöttetek feszítették volna meg!”

3,3 „Amit lélekben kezdtetek el, most testben akarjátok befejezni?”

3,11 „... az igaz ember hibából fog élni ...”

3,16 „Az ígéretek Ábrahámnak adtak és az ő utódának.”

3,24 „... a törvény nevelőnk volt Krisztusig, hogy a hit által igazuljunk meg.”

4,7 „... nem vagyok szolga, hanem fiú ... Isten akaratából örökös is.”

4,12 „... legyetek olyanok, mint én, mert én is olyan vagyok, mint ti.”

4,19 „... gyermekeim, akiket újra meg újra fájdalmak között szülök meg, amíg kiformalódik bennetek a Krisztus.”

4,26 „... a mennyei Jeruzsálem szabad: ez a mi anyánk.”

4,29 „... a test szerint született üldözte a Lélek szerintit...”

5,1 „Krisztus szabadságra szabadított meg minket...”

5,6 „Krisztus Jézusban nem számít ... csak a szeretet által munkálkodó hit.”

5,14 „... szeresd felebarátodat, mint magadat.”

5,16 „... a Lélek szerint éljétek...”

5,24 „Akik pedig Krisztus Jézuséi, a testet megfeszítették szenvedélyeivel és kívánságaival együtt.”

6,2 „Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét.”

6,9 „A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el...”

6,14 „... nem kívánok mással dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztségével...”

Miért, hogy Ő

Miért, hogy Ő, kit angyalének dicsért,
Költötte ránk szerelme kincseit? Vagy
mint a pásztor: elveszett után járt,
Elmémmel fel nem foghatom, miért?
De azt tudom, hogy Máriától származott;
Hogy Betlehembben jászol-
ágya volt; Hogy Názáretben élt és ott
volt otthona. Ím, így jött el Ő, a világ
Mégváltója.

Nem érthetem: miért szenvedett né-
mán, Békéje fénylik koponyahelyén,
Szíve miért szakadt meg a kereszten,
Tövishől mért kapott ott koronát? De
azt tudom, hogy megtört szívek orvo-
sa; Bűn, félelem tüzét megoltja Ő;
Megterhelt lélek láncait leoldja, Ezért
jött el Ő, a világ Mégváltója.

Miképpen hódolnak előtte népek,
Hogy kormányozza földi birtokát,
Kelet-, Nyugatnak, bűnösnek, a bölcs-
nek Szomját hogy oltja: meg nem
mondhatom. De azt tudom, hogy di-
csősége felragyog, Hogy amit Ő vet, Ő
aratja majd; Győzelme napja nem so-
káiig várát: Megismerik Őt, a világ
Mégváltóját.

Miképpen áldja Őt magát majd a föld,
Ha egy szaván a béke lesz az úr, Vagy
sejted-e az újjongásnak árját, Ha min-
den szívet lényé majd betölt? De azt
tudom, a mennynek serege újjong,
Mégváltott lelkek hangja zengi Őt; Az
ég a földnek, föld az égnek mondja:
Végre király Ő, a világ Mégváltója.

Mai irgalmas samaritanusok

A **parabola** görög szó, amely szó szerint „együtt dobást” jelent, tágabb jelentésben hasonlat, példázat, példabeszéd, erkölcsi célzatú jelképes tanító elbeszélés értelemben használjuk. Ilyen parabola az irgalmas samaritanus példázata. Krisztus példát, hasonlatot mondott 2000 évvel ezelőtt arra a kérdésre, hogy „ki az én felebarátom?” Ki az az embertárs, akit úgy kell szeretnem, mint önmagamat? (Sokan, akik segítő foglalkozásúak vagyunk, ezt a kétszavas mellékmondatot elfelejtjük és rosszul értelmezett túlzó önfeláldozásból könnyen „két végén égetjük a gyertyát”. Ez a „kiégés”, a „burn out” gyakori oka, ezért sokan „segítő szindrómának” nevezik a kiégést.) Tehát, ki az otthon ápolandó beteg felebarátja?

Krisztus csak azt kéri tőlünk, hogy „hasonlóképpen cselekedjünk”, mint az irgalmas samaritanus, aki a könyörületesség megtestesítője. Ma sem lehet ennél hitelesebb ápolásetikai útmutatást felmutatni, pedig jó néhány erkölcsi útmutató, etikai kódex készül már az elmúlt két évezredben.

Mit is tesz ez az irgalmas jó ember? Észrevette és **odahajolt a sebesülthöz**. Nem lehajolt, hanem *odahajolt*. (Egy igekötő, és már nem paternalista, nem atyáskodó az ápolói magatartásunk!) Odahajolt, és az akkori kor legmagasabb szaktudását nyújtja: borral dezinficiál, olajjal leápolja a sebet, mintegy elsősegélyt nyújt. Ezt követően a legközelebbi vendégfogadóba, mai értelemben kórházba vitte el, és önmaga ápolta. Ő maga saját idejét nem sajnálva ápolja, majd előre kifizeti a „kórházi ápolás” költségeit, sőt: arra is ígéretet tesz, hogy a pluszköltségeket visszaátja során megtéríti! (*Hol van az a társadalombiztosító ma a világon, amely ennyire könyörületes és előrelátó?*)

De nézzük meg a *pap és a tanító* magatartását! A kor szabályai szerint ők szent szolgálatuk kapcsán nem érinthettek meg egy tisztátalant. Ha ilyen „szolgálati úton” voltak, és ez joggal feltételezhető, akkor mai szóhasználattal azt mondhatjuk, hogy törvénybe ütköző, jogellenes cselekedettel nem vádolhatók. Sőt, inkább túl merev jogalkalmazók voltak. *A dogmát, a jogot betartották, de az ápolásetika alapszabályát, a másokban a szenvedő észrevételét, az azon való megkönyörülést, az odahajoló segített semmibe vették.* (Ma úgy is mondhatjuk, hogy a szenvedőben Jézust kell meglátnunk.)

Rádásul ki az, aki segít? Egy samáriai.

Egy olyan félpogány népcsoporthoz tartozó, akit az izráeli nép lenézett, akiket nagy ívben elkerült. Egy ilyen kiközösített éppen az, aki odahajolt és megkönyörül rajtunk. *Mi ezt a lenézett, félpogány samaritanust kaptuk mércéül!* Öneki volt csak szíve és esze, hogy szakszerű irgalmat, könyörületességet gyakoroljon.

Az amerikai nővértársaság 1986-ban hét pontban határozta meg a hivatásos ápolói munka alapvető értékeit:

1. Megnyugtató személyiség
2. Önzetlenség
3. Szabadság
4. Egyenlőség
5. Emberi méltóság
6. Igazságosság
7. Igazmondás

Egy szóban: **GONDOSKODÁS**, mely az ápoló lényéből, személyiségéből fakad. Az ápolói szerep tehát inkább női szerep, elsősorban anyaszerep. Anya, aki felelősen, számon kérhetően, magas szakmai tudással gondoz, és ha kell, ki is áll szószólóként, védelmezőként betege érdekében. Ha valaki szülő, akkor nem kell sokáig magyarázni ezt a szülői gondoskodást. Jó esetben ezt éltük mi is át kisgyermekként, édesanyánk ölében, mely biztonságot nyújtott, ápolt, védelmezett bennünket.

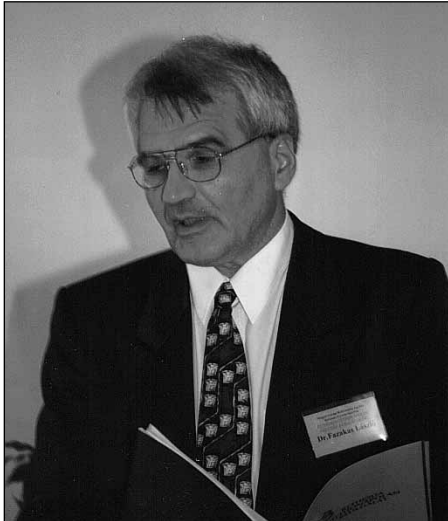
Kell-e ennél szebb munka, sőt: hivatás, sokaknak küldetés? Ez a segítő szakmák egyike. Tudunk-e ma hivatásszerűen, édesanyaszerepen ápolni, pl. egy otthonápolási szolgálat munkatársaként? Hivatásunk mellett ott a saját családunk, megélhetési nehézségeink. Ezt röviden úgy lehet megfogalmazni, Jakab apostol szavaival, hogy „szabadok vagyunk-e a szolgálatra?” *Van-*

e időnk, energiánk, szabadságunk nem csupán jó robotként szolgáltatást biztosítani, hanem minőségi szolgálatot is nyújtani?

Ez a kérdés olyan társadalmi közegben hangzik el, amikor az orvosi borraivaló-rendszert „hálapénz”-zé szelídítve nemcsak hogy a zord hazai jogszabályok túriki el, hanem még az imént említett, érvényben lévő orvosetikai státútum is „legalizálja”. A nővérek még inkább megalázóan alacsony fizetése ugyanúgy okozza az ápolóknak adott „paraszolvenciát”, ahogy az orvosokét is. *Olyan társadalmi közegben élünk, amikor a reprivatizáció vadkapitalista túlkapásai mindennaposak, amikor az újragyarmatosítási megnyilvánulások hétköznaposak, amikor a mőzesi „Ne ölj” megszegése is napi hírré „szelídül”, amikor ömlik a médiából a vér, az erőszak, a mocskok, az értéktelen kacat, az erőszak – tisztelet a kivételnek. Vérgőzös fejű maffiózók, kábítószerektől függő páriák jönnek velünk szemben az aluljáróban, tanárjaikat fogadásból lelövő tizenévesek szaladgálnak ebben a „szép új világban”.*

De ha jobban belegondolunk, 2000 évvel ezelőtt is ilyenek voltunk. Tiltás ellenére ölt, lopott, hazudott az emberiség. Ugyanaz a krisztusi parancs érvényes ma is, mint két évezrede! Ma is olyan irgalmasok kellene legyünk, mint a samaritanus. Még a szolgálat 15. órájában is, ha úgy hozza rossz sorsunk. Miféle samaritanusi könyörületességre kell képesek legyünk a harmadik műszakban, a negyedikben? *Az „annak ellenére szeretlek”, „még akkor is szeretlek” krisztusi agapéjával kellene tudnunk könyörületességek lenni minden rászoruló, különbségtétel nélkül, amit nem korlátoznak nemzetiségi, faji, vallási, bőrszínbeli, életkori, nembeli, politikai, társadalmi állapottal kapcsolatos hovatartozási szempontok.*

A beteg otthonában mi ápolók, segítő foglalkozásúak vendégek vagyunk. Amikor hivatásszerű ápolásra szegődünk, akkor szóbeli, esetleg írásos szerződést kötünk, hogy milyen feladatokat vállalunk. Van, aki háztartási alkalmazotti munkát vállal, ez is egyfajta segítség, ami nem szegény, sőt, igen tiszteletre méltó. Van, aki szociális gondozást vállal, van, aki szakápolásra kvalifikált. A szakápoló jog szerint jár el, ha csak a rendelet által előírt szakápolási tevékenységet végzi: pl. a felfekvést kezeli, a sebet kötözi, gyógytornát végez, és nem hoz a betegnek meleg ételt, hisz az a

Dr. Fazakas László főorvos

házi segítségnyújtás feladata. Ha szívességből a patikát mégis útba ejti és kiváltja a gyógyszereket, mindenkinek meleg lesz a szíve. Ha megírja a szociális segélyért való folyamodványt, az meghaladja ugyan munkaköri kötelességét, de etikailag helyesen jár el, mert a beteget nem az érdekli, hogy ki melyik segítő szakma szakembere. *A beteget az érdekli, hogy „van-e embere”, aki segíteni tud.* Itt ma még szétválnak a jog és az etika. Ezt ajánlom a döntéshozók figyelmébe.

A beteg lakásában nem csupán önmagunk önállóságát, szakmai kompetenciáját képviseljük, hanem az egész ápolószakmát. A szakma becsülete forog kockán, ha nem tudunk korrektül ellátni egy szakápolói feladatot, az egész ápolói társadalmat járjuk le! Lényünkkel ebben a számunkra idegen környezetben kell tudnunk olyan atmoszférát teremteni, olyan légkört sugározni, amelyben természetes, hogy a másik ember iránt, elsősorban gondozottunk iránt teljes elfogadást érzünk, értékeit, szokásait, hitét tiszteletben tartjuk, emberi méltóságát vitathatatlanul előnyben részesítjük.

Ahhoz, hogy a másik emberi méltóságát előbbrevalónak tekintsem, mint önmagam, ahhoz éppen az irgalmas samaritánus parabolája ad útmutatást. Viszont ahhoz, hogy ezt az agapén alapuló szeretetet megpróbálhassam követni csetlő-botló módon, ahhoz az kell, hogy legyen egészséges öntudatom, szakmai felelősségtudatom, tartásom. Mindezen szakmaisággal felvértezve odahajolni tudni: ez a segítő foglalkozásúak művészete, ekkor lehetünk ezredgyünk „irgalmas samaritánusai”.

Dr. Fazakas László

(Elhangzott a III. Bethesda Otthonápolási Konferencián, Debrecenben)

Beszámoló a hollandiai tanulmányútról

Amint ismeretes, a Fundament Alapítvány szakértői megvizsgálták korábbi képzési programunkat, és azt túlságosan elméleti és előadás-centrikusnak tartották, javasolták, hogy gyakorlati képzéssel is egészítsük ki. Ennek érdekében vállalta az Alapítvány, hogy 16 személy kétéhes hollandiai képzésének szervezését, költségeit magára vállalja. Egy évvel ezelőtt kezdődött a részletes szervezés: tematika, helyszín stb. Szövetségünk 30 lelkipásztort kért fel a részvételre, akik közül végülis 15 tudta azt vállalni. Ez év áprilisában a Fundament képviselői részletes programismertetést tartottak, majd ennek alapján véglegesítettük az utazás és a képzés programját.

Október 1-jén indult el a 16 fő Hollandiába menetrendszerű autóbusszal, mivel ez volt a legolcsóbb megoldás, ugyanis az utazási költségeknek a Fundament Alapítvány

lekezet helyett szolgáljanak, hanem az, hogy a gyülekezet tagjaival felismertette kinek-kinek a saját karizmáját (képességeit), őket a gyülekezet szolgálatára felkészítsék, ösztönözzék. Az ehhez kapcsolódó másik előadás már a gyülekezetépítés gyakorlati kérdéseiről szólt. Három kérdésre kerestük a választ:

– *Milyen a helyzet jelenleg a gyülekezetünkben? (Diagnózis.)*

– *Milyen gyülekezetet és presbitereket szeretnénk az Ige tanítása alapján? (Céltűzés.)*

– *Hogyan érhetjük el ezt a célt? (Stratégia.)*

Mindegyik altémát rendkívüli jó gyakorlati példákkal és megoldásokkal tarkítva szinte közösen tárgyaltuk meg.

Szerdán, csütörtökön és a péntek reggeli blokkban a kommunikáció elméletével és gyakorlatával ismerkedtünk, ill. azt gyakoroltuk csoportokban. A résztvevők ezt nagy

A résztvevők dr. Herman János és felesége társaságában

csak egy részét, mintegy 40%-át tudta vállalni, a többit Szövetségünknek kellett magára vállalnia. Október 2-án, szombaton érkezünk Hollandiába, ahol a nyelvtudás alapján előre meghatározott párokban gyülekezetekben láttak vendégül minket. Vasárnap mindenütt részt vettünk a gyülekezetek mindkét istentiszteletén (délelőtt és délután), általában be is mutattak, ill. be is mutatkoztunk. Vendéglátóink már ekkor megismertették minket a gyülekezetben folyó presbiteri munka egy részével.

Október 4-én, hétfőn egy frizlandi konferenciatelepen gyűltünk össze, ahol péntekig naponta három blokkban összesen 8 órát töltöttünk a kiképzéssel.

A hétfői és a keddi napon a gyülekezetekről, ill. a tisztségviselőkről szóló bibliai tanítással foglalkoztunk, amelynek tartalmát röviden abban lehet összefoglalni, hogy a tisztségviselők feladata nem az, hogy a gyü-

örömmel fogadták, mert ők ilyen képzést nem kaptak. Maga a tanult anyag azonban itthon is megismerhető.

Pénteken délelőtt megismertették velünk azokat a feladatokat, amelyeket szombattól keddig kellett újra a vendéglátó gyülekezetekben megoldani. Péntek délután rövid kirándulást tettünk Lelystatba, amely a tenger-től nyert szárazföldre települt, és egy filmen, ill. egy kiállítás megtekintése keretében megismertük mindazt a munkát, amelyet Hollandia népe a szárazföld, meg-, ill. visszazserzése érdekében folytatott, folytat.

A hét végén és a második hét elején a gyülekezetekben az alábbi feladatokat kellett elvégeznünk az istentiszteleteken való részvétel mellett: részvétel egy presbiteri gyűlésen, részvétel családlátogatáson, interjúkészítés a lelkipásztorral és egy-két presbiter-

(Folytatás a 6. oldalon)

(Folytatás az 5. oldalról)

rel. Az utóbbihoz szempontokat is adtak: Van-e hosszú távú gyülekezeti munkaterv, milyen szerepet tölt be ebben a lelkipásztor és a presbitérium, milyen szerepe van a presbitériumban a lelkipásztornak.

A második hét két utolsó napját ismét a konferenciaterlepen töltöttük, ahol kicseréltük tapasztalatainkat. A kiképzés utolsó szakaszában azt tanultuk meg, hogyan kell egy képzési programot elkészíteni, és ezt végül négyes csoportokban gyakoroltuk, majd az elkészített programokat közösen megbíráltuk.

Október 15-én reggel indultunk vissza Hollandiából, hogy 23 órás autóbuzos utazás után szellemileg és testileg elfáradva, de lélekben megújulva, tervekkel megtöltekezve, 16-án hajnalban érkeztünk meg Budapestre.

Itt most csak rövid értékelést adva, a következőket rögzíthetem:

1. A kiképzés igen hasznos volt, mert jelenleg ezeket az ismereteket lelkipásztoraink itthon nem kapják meg.
2. Az ismeretek jelentős része itthon is megadható lenne, mert ilyen szakemberek Magyarországon is vannak. (Kommunikáció, pedagógia.)
3. A hollandiai hitvalló egyház életébe és mindennapi gyakorlatába való betekintés olyan látásokat adott a résztvevőknek, amelyeket itthon megszerezni nem lehet. Ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy ott mindent jónak és szépségesnek látunk, hanem éppen felismerhettük azt, hogy hazai gyengeségeink talán nem is mindig gyengeségek, hanem Istentől kapott lehetőségek.

A most következő feladatok a következőkben vázolhatók:

1. A Presbiteri Szövetség képzési programjának átalakítása.
2. A képzésen részt vevők ezzel párhuzamosan ún. „próbakonferenciákon” igyekezzenek olyan hazai gyakorlati tapasztalatokat szerezni, most már „élesben”, hogy be tudjanak kapcsolódni az 1. pontban jelzett képzési program felülvizsgálatába.
3. 2000 tavaszán holland testvéreink Magyarországra jönnek „utókonferenciára”, hogy megbeszéljék az addig általunk végzett munkát, és ennek alapján kiértékeljük még egyszer a mostani konferencia tanulságait.

A konferenciát meglátogatta Zsinatunk alelnöke (és elnökségünk tagja) D. Szabó Dániel és Szövetségünk elnöke, akik tárgyaltak a Fundament Alapítvány elnökével, amit az Alapítvány elnöke a konferencia zárásakor igen nagyra értékelt. Eredetileg Zsinatunk világi elnöke jött volna, de – sajnos – megbetegedett.

(Részlet az 1999. november 5-i elnökségi ülés főútkari beszámolójából.)

Presbiteri tisztújítás után...

Az év nagy egyházi eseménye, az általános presbiteri tisztújítás lényegében lezárult. Lehet, hogy egy-egy gyülekezetben még fellebbezés folytán nem, de országosan bizonyára.

Szükséges, hogy tanulságait, mind lelki, mind jogi vonatkozásban összegyűjtsük. Zsinatunk úgy döntött, hogy az 1996. évi I. törvényünket, az ún. választási törvényt a presbiteri tisztújítás során nyert tapasztalatok ismeretében kell majd módosítani, ha ez szükséges.

Kérjük tehát már most Olvasóinkat, hogy mind a jó, mind a kedvezőtlen tapasztalatokat írják meg nekünk. Az előbbieket a jövőre nézve jelentenek majd biztatást, ötleteket, az utóbbiak esetlegesen jogi, de mindenképpen lelki tanulságokkal szolgálnak majd.

Az eddig hozzánk eljutott hírek alapján máris megállapíthatjuk, hogy ahol problémák merülhettek fel, ott sem elsősorban a jogi szabályozás hibája, vagy hiánya miatt merültek fel, hanem a lelki hozzáállás nem felelt meg azoknak az ajánlásoknak, melyeket Szövetségünk, de méginkább Zsinatunk gyülekezeteink figyelmébe ajánlott.

Ezért első tanulságként megállapíthatjuk már most, hogy *ahol nem imádságos lélekkel, és nem annak tudatában bonyolították le a tisztújítást, hogy „nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket”, ott a jogszerűen lebonyolított választás sem eredményezett jó presbitériumot, még ha ez ma talán még nem is nyilvánvaló.*

Ennek egyik megnyilvánulási formája volt az, amikor a lelkipásztor, mint – legtöbb helyen – a jelölő bizottság elnöke, olyan presbitériumot válogatott össze, amelyik bizonyára nem fogja bírálni, és minden döntésére fejet hajt. Arról kevesebb hír érkezett, hogy a jelölő bizottság nem vette volna figyelembe a lelkipásztor ajánlásait. Volt, ahol a régi presbiteret ugyan megkérdezték, hogy vállalja-e az új ciklusra a jelölést, de utána – igenlő válasz ellenére – minden magyarázat nélkül kihagyták a listáról. Az előzőekben leírtak időnként már a jogszerűség határát is túllépték, mint pl. ott, ahol a segéd-, ill. beosztott lelkészek alkották a lelkipásztorral együtt a jelölő bizottságot egyetlen nem-lelkészi tag nélkül.

Az indulatok szélsőségességére jellemző, hogy elhangzott olyan is – ami már fegyelmi vétségnek tekinthető, hisz egyházi törvény végrehajtásáról volt szó –, hogy

az egész tisztújítás csak – bocsánat a szóért, de elhangzott – „műbalhé”.

Volt, ahol a jelölő bizottság nem az előírt hat hónappal korábban alakult meg, hanem csak az „utolsó pillanatban” és ekkor tette le az esküt. Nyilván ekkor már nem végezhetette el törvényben előírt munkáját. Ez bizony már súlyos hiba!

Problémák akadtak a választói névjegyzék körül is. Ilyen volt az, ahol az egyházközség területén kívül lakók választójoga nem volt a törvény szerint rendezve.

Mindezek azonban általában ott jelentettek problémát, ahol a választást „harcnak” tekintették, ahol ez „erőpróba” volt.

Istennek hála, sok jó példáról is értesültünk! Minden aggodalom ellenére nagy gyülekezetben is meg lehetett valósítani azt, hogy a gyülekezet tagjai véleményét nyilváníthattak a jelölésekről. A jelöltek-től több helyen megkérdezték nemcsak azt, hogy vállalják-e a szolgálatot, hanem hogy milyen szolgálatot vállalnak. A jelöltek bemutatásakor, amihez több helyen felhasználták a gyülekezeti újságot, hirdetőtáblát, már erről is számot adhattak a gyülekezetnek.

A presbiteri tisztújítás, akár hogyan is nézzük, megmozgatta gyülekezeteinket, egyházunkat és ráirányította a figyelmet – még a negatív indulatok révén is – a presbiteri szolgálatra.

Nyilvánvaló, hogy a szemlélet mind a lelkipásztorok, mind a presbiterek, mind a gyülekezet részéről lassan változik, de ez a változás megindult! Bizonyára több ciklus kell ahhoz, hogy a változás áttörést hozzon az egyházi munkamegosztásban. Ehhez a gyülekezeteknek, presbitereknek, lelkészeknek új, vagy nagyon is ősi, de mindenesetre igei szemlélethez kell eljutniuk: *nem én, a lelkész, nem mi, presbiterek vagyunk a gyülekezet, az egyház feje, hanem Jézus Krisztus.* Mi néki egyenként csak tagjai vagyunk, de egyik tag sem lehet meg munka, feladat, mozgás nélkül, és nem ragadhatja magához senki a jogot, hogy ő legyen a fő. Fogunk is, kell is beszélnünk erről a tisztújításról még, de azt egészében elmondhatjuk: *olyan presbitériumok alakultak, amelyek visszatükrözik a gyülekezet, a presbiterek és a lelkipásztor lelkiállapotát és egymáshoz való viszonyukat.* Nyersen szólva: a gyülekezetek olyan presbitériumokat kaptak, amilyeneket megérdemeltek ajándékként, vagy ítéletként.

Dr. Ritoók Pál

Lássunk tisztábban – éljünk előítéletmentesebben!

Izráel és Eklézsia (I.)

1999. október 31. Reformáció napja. Bethlehembben ébresztenek a Juda hegyei felől érkező napsugarak. A szállodai szoba ablakából Jézus Krisztus születése helyére épült hatalmas templomra látok. A templom falán óriási ötágú csillag. A templomlátogatáskor útítársaim meglepetve fedezték fel. Mit keres ez itt? Magyarázom: a keleti egyházak ikonográfiájának ősi eleme az ötágú csillag. Jelentése: Jesus Christos Theou Hüiosz Szótér. Magyarul: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó. (Lenin, a ravasz taktikus az orthodox egyháztól csente el szimbólumrendszerét, így akarván megnyerni a vallásos orosz muzsikot...)

Az attemplomi egykori barlangistállóban ezüstcsillag felirata hirdette: „Hic, de Virgine Maria Jesus Christus natus est.” Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus. Ezért a csillagért jön naponta sok ezer zarándok, vagy csak turistakedvű ember. Volt szovjet állampolgár meg néger, amerikai és japán, magyar meg abesszin. Repülőgépek tucatjai sem győzik a hatalmas fogalmat.

A XX. század egyenruhás megváltóinak becsapottjai – mint a piramis-játékok áldozatai – keresik a Megváltót, a szelíd szavút, a mezítlábast, a Golgotán vérzőt. Nem használ immáron pénz, hatalom. Megváltás kellene: bethlehemi, názáreti, jeruzsálemi. Testi, lelki szabadság. „Ez a gyarló ember, Ember lenne újra!” (Ady)

A Megváltó kétezer éve megérkezett. A bethlehemi Isai, és Dávid utódaiként. Botránkozás zsidónak, bolondság a görögnek. Neve: Jézus. (A majdani virágvasárnap „Hozsánna” – „Kérjük, segíts meg!” – neven fogja. Jézus = Jahve [Isten] a segítség.) A megváltás tökéletesen „Elvégeztetett!” Erről rendkívüli jelet kaptak mindazok, akik elfogadják Isten országa címerét – mintegy útlevelét –, a keresztséget. Ez oltaalmaz, öntudatosít, úticélt ad. (Ez a keresztség egészen más, mint Keresztelő Jánosé, vagy a mózesi, akár a qumráni mikve...)

Jézus és tanítványai, meg az első eklézsia: Ábrahám utódai, Izráel fiai. Európában újabb ok a megbotránkozásra. Vannak, akik tiltakoznak ez ellen, vannak, akik szégyenlősen tudomásul veszik. A kereszt és amaz ötágú csillag üzenete sokféleképpen

„botránnyokozó”. Jézus a Krisztus(?) Isten Fia(?) Megváltó(?)

Ez a tény elodázhatatlanná teszi *Izráel és az Eklézsia kapcsolatának nemzedékenkénti átgondolását. Ha mi keresztyének ezt nem tesszük, vagy éppen nem szakszerűen tesszük, majd elvégzik helyezettünk a berlini és moszkvai antiszemiták... – S ebben nincs köszönet! Mi a kapcsolatot nem oroszul, németül, netán amerikaiul vizsgáljuk, hanem a Szentírás örök tanítása szerint.*

Mindenekelőtt a továbbiakban használandó alapfogalmakat kell definiálnunk. Ezek: izráeli, izraelita, héber, mózeshitű, palesztin, keresztyén. (A „szemita” szóval – akár filo-, akár anti-prepozícióval nem foglalkozunk, mert ez a szóképzés értelmetlen: fából vaskarika. Az újkori utcai politizálás veszélyes hulladék.)

1. *Izráeli* lehet a Kr. e. 1000 évvel ezelőtt Dávid király által létrehozott birodalom ún. északi törzseinek valamelyike, vagy ezek egyik tagja.

2. *Izráeli* lehet Kr. e. 932–722 (Salamon király idejétől az északi országrész asszírok általi elpusztítása közötti időszak) Izráel államának polgára.

3. *Izráeli* az az ember, aki az ENSZ 1947. november 29-ei határozata alapján 1948. május 14-én (péntek!) este, éjféleli határidővel kikiáltott Izráel Állam polgára.

4. Ki az *izraelita*? Bármely magyar, német, orosz, néger lehet izraelitává – anélkül, hogy izráelivé lenne –, ha megfelel a mózesi Tóra és a Talmud idevonatkozó előírásainak. (Pl. ezért nevezték, bár helytelenül „zsidó”-nak Bethlen Gábor kancellárjának, Péchy Simonnak erdélyi magyar, székely híveit.)

5. Ki a *héber*? Ez egyfajta emelkedett kifejezés. Bibliai eredetű. A szabatosan beszélő magyarok héber Bibliát, héber nyelvet, héber ábc-t stb. emlegetnek. Ábrahámot – Izráel ősatyját – is így emlegeti a Szentírás. Az asszír eredetű „chabiru”, vagy az egyiptomi „aperu” kifejezés már a Kr. e. III. évezredben előfordul. Olyan népet jelez e szó, mely a „folyón kelt át”. (Ez lehet a mezopotámiai Eufrátesz csakúgy, mint az egyiptomi Nílus-delta. Ábrahámra és népére éppen hogy jellemző a vándorlás és jövevénység. Akár a jeruzsálemi egyetemet, akár a New York-it így emlegetik: „Héber egyetem”).

6. Ki a *zsidó*? E név a Juda törzsnévből ered. Ennek elfranciásodott magyar formája került a magyar nyelvbe. Jézus, bethlehemi születésű lévén, zsidó. Ha Názáretben született volna, akkor nem lenne az. Tanítványai, a galileai halászok nem zsidók, hanem izráeliek... A római megszállás idejében terjedt el a név, miután a Caesarea-ban székelő prokurátorok az egész középső és déli országrészre kiterjesztették a „Judea” nevet.

7. A múlt századi magyar törvényhozás sűrűn használta a „*Mózes-hitű*” kifejezést. Abban a reményben tette ezt, hogy a Kárpát-medencében élő izraelita hitközségek tagjai hitformájukat megtartva polgárilag asszimilálódnak. Ebből hiányzik a származásra, a vérségi kapcsolatokra szóló utalás. Ez időben protestáns hitvallású kormányok vezették az országot, és a hazai zsidóság rendkívüli módon lelkesedett értük. Hitük megtartásával egyenrangú magyar polgárokká válhattak!

8. Nem említettük meg a „*palesztin*” nevezetet, mely szintén más, mint a palesztinai! Kr. u. 135-ben Hadrianusz császár elrendelte Jeruzsálem teljes megsemmisítését és Izráel száműzését ősei földjéről. A római uralom új nevet adott Jeruzsálemnek (Aelia Capitolina) Zeus és Vénusz templomokkal. Izráel neve pedig Palesztina lett. E nevet a tengerparti Ötváros filiszteus – tehát indogermán származású lakóiról adta az egész területnek. A mai palesztinok arabok. Semmi közük a filiszteusokhoz.

S végezetül kik a *keresztyének*? (Nem keresztények!) A keresztyén név Krisztus nevéből következik, a latin christianusz, majd a szláv Krsztyán közvetítéssel. Olyan ember, aki olyan (szeretne lenni), mint Krisztus. Antióchiából – a szíriai nagyvárosból – származik, s eredetileg gúnynev volt. Szereti felebarátját, mint magát. (Nem csoda, bolond, mint Krisztus, aki emiatt kínhalt halt...) A keresztyén szónak sem vérségi, sem nemzetiségi, sem társadalmi melléköngéje nincs. Keresztyén lehet zsidó, izráeli, izraelita, kínai, amerikai, bárki, egyéb kapcsolatai fenntartásával.

Azzal, hogy ez mit jelentett már Jézus Krisztus korában, a következő folytatásban foglalkozunk.

Papp Vilmos

Emlékezetes presbiterek

Batthyány Boldizsár (1538-1590)

Ha a magyarországi presbiterianizmus kezdeteit kutatjuk, lehetetlen el nem jutnunk Németújvárra, a mai ausztriai *Güssing* várába. Itt született, élt és halt meg a nagy multú, majd hatalmas kiterjedésű *Batthyány-család egyetlen olyan tagja, aki nem születése révén, hanem személyes és igen radikális döntése nyomán lett reformátussá*, a református reformáció nagyhatású előmozdítójává. *E személyére nézve kockázatos, de a magyarság egészére nézve nagyjelentőségű döntésére 22 (!) éves korában jutott el.* Addigi rövid pályája során a bécsi császárfiaki tanulótársa, s döntése idején a Habsburg uralkodó diplomatája volt Párizsban. E döntés jelentőségét kiemeli az, hogy családja minden létezett, és ma még létező arisztokrata család közül a legősibb, a legmagyarabb és legjelentősebb.

Távoli elődei: Őrs vezér, Vér-Bulcsú, Kál horka. Az Árpádok után másodikak az országban! Elődei között akad horvát uralkodó, szerb király, sőt jut belőlük a bizánci Konstantinápolyba is! Ő maga „szegénylegény”, ahogy még fia, Ferenc is aposztrofálja önmagát. Sem bárói, sem grófi címe nincs. Egyébként Dunántúl leggazdagabb embere. *Megtérése nem önérekből történt.* (Pl. a főurakkal kapcsolatban gyakran emlegetett egyházi birtok-kisajátítás.) Nem valamiféle hazafias indulatból („Megállja német!”), s nem is törökellenességből fakadt. *Nagyon személyes élmény és egyéni döntés következménye ez. Rengeteg hugenotta református mártírhalálát kellett végignéznie. Ez vezette őt hitre, tette hitvallóvá és a magyarok reményévé.*

Egyetlen képe a németújvári várban, a lovagteremben látható. Lehet, hogy csak fantáziakép. Az ismeretlen festő alkotásán egy levélre mutat. Sokakat izgatott már az, hogy vajon milyen levélre mutat? Feltehetően sorsdöntő levélre. Párizsból 1560. március 28-án írja levelét a bécsi király baráti köréhez tartozó apjának. Ő, az udvar követe, II. Ferenc francia király és Stuart Mária barátja lemond tisztségéről (22 évesen!) és reformátussá lett! Hónapokon át látta a tömeges kivégzéseket. Arra a következtetésre jutott, hogy *akik hitükért képesek így meghalni, azoknak igazuk van.*

Egy ideig még nem tér haza. Körutat tesz Európa országaiban. Meggyőződik a katolikus Alba herceg hollandiai és belgiami vérengzéseiről. (Ő ekkor már *anyanyelvi szinten beszél németül, horvátul, olaszul, franciául, törökül, latinul, angolul.* A legigényesebb tudományos színvonalon foglalkozik a történelem- és hadtudománnyal, növénytanal és kémiával...)

Hazatérve első tüntető tette, hogy feleségül veszi a szigeti hős: *Zrínyi Miklós több leánya közül Dórát.* (1566 január). Jó fél év múlva az a „kitüntetetés” jut osztályrészéül, hogy Miksa császártól átveheti egy selyemzacskóban apósa levágott fejét. Ő jól tudta, hogy miért hagyta cserben apósát a 60 000 katonával Győrben veszteglő császár. „Bűne”: református volt (Szegedi Kis Istvánt hívta meg prédikátorául) és 20 000 aranyat adott kölcsön a császárnak...

Boldizsár többet nem jár Bécsben! *Udvarába fogadja a híres-neves Beythe István prédikátort, a dunántúliak első református püspökét.* Nyomdájával együtt idehozza az üldözött Johannes Manliust Ljubljanából. Előbbi írja, utóbbi nyomtatja a reformáció alapvető műveit: Kátét, istentiszteleti rendtartást, az Ágendát. Hatalmas négykötetes minta igehirdetés-gyűjteményt, a Postillát. (Eközben ugyanis csak Vas megyében 4 református egyházmegye virágzott: a németújvári, körmendi, vépi, vizlendvai.) Jönnek még a hugenotta és németalföldi menekült hittestvér tudósok: Jean Aubry a híres könyvkiadó, Clusius Európa első növénytudományi tekintélye és a mykologia – a gombatudomány megalapítója.

A németújvári kör református egyetemet tervez Körmendre! Beythe, Aubry, talán a hírneves orvos, Dodoneus és Clusius tanítanak. (Ez a Carolus Clusius honosította meg Németújvárról Magyarországon a burgonyát, a szelíd gesztenyét, orgonát, tulipánt, jácintot stb.) Csodálatos, de megvalósulatlan terv. (Körmend városa mind a mai napig sínyli az Akadémia hiányát...)

Eközben Batthyány Boldizsár hadvezér is volt. Több alkalommal aratott döntő győzelmet a törökön, elúszván Nyugat-Dunántúlról.

Miután mindenki tudhatja, hogy Magyarországon csak 1617-től fogva alakulhatott

presbitérium, joggal kérdezheti, hogy miért „emlékezetes presbiter” a magyarsággal egyidős Batthyány-család e legkiválóbb tagja. A megoldás viszonylag „egyszerű”. Boldizsár egyetlen fiacskája Ferenc. Nevelését Beythe püspökre, ill. annak szintén lelkes fiára bízta. A felnőtt Ferenc lett a vérbeli politikus-hadvezér. Édesapját: Boldizsárt a magyarok színe-java királlyá szeretete volna választani! Ferenc viszont azt a Kanizsai Pálfi Jánost fogadta udvari prédikátorává, aki majdan püspökként javallja presbitériumok szervezését. *Ezzel megvalósult Boldizsár szándéka – ha holta után is –. A Franciaországban, Genfben, Hollandiában megismert presbiterianizmus szervezete így valósulhatott meg nálunk is.* (Mellesleg Beythe István püspökként 22 évvel élte túl Boldizsárt.)

S most tűnjünk el a XX. század költőjével: Illyés Gyulával. Ő a reformáció genfi emlékműve előtt gondolkodik el azon, hogy miként lett Magyarországon Jean Calvinből Kálvin János, avagy a Theodor de Bezeből Béza Tódor, a hugenotta reformátusságból „magyar vallás”, a zsoltárokból „magyar nótá”? Batthyány Boldizsár a párizsi máglyák és az amboise-i vérfürdő hitvallóinak elhaló énekét hallotta: „Hogyha felindul az Isten, elkergettetnek szertelen, minden Ő ellenségi...” Szenci Molnár Albert is a Batthyányak udvarában prédikátoroskodott!

Ámde ne feledjük el Zrínyi Dórát! 27 évvel élte túl hitvesét. Igazi magyar református nagyasszonyként zömmel elárvult ifjak és leányok százait nevelte fel és háziasította ki. Menyét is erre tanította. E nagyhírű családok sarjai sajnos elvesztek az ellenreformáció üldözései során...

P. V.

Wass Albert

A bujdosó imája

(részlet)

*Uram, ki fönt az égben
lakozol fényességben,
gyújtsd föl szent tüzedet
az emberek szívében.*

*Az emberek agyára
áraszd el bölcsességed.
Értsék meg valahára
mi végből van az élet.*

*Arasznyi kis idő csak,
mely ajtódig vezet.
De előre csak a jó visz,
a gonosz vissza vet.*

*Legyen megint az ember
képedre alkotott!
Útálja meg már egyszer
mít maga alkotott.*

*Romlandó kincsekért
ne törje magát senki.
Igyekeztek helyettük
jobb kincseket szerezni.*

*Jó tettek nyugalmat.
Derűt és békességet.
Mít el nem fúj az orkán
s rontó tűz meg nem éget.*

*Gőgből és gyűlöletből
mindent, mit föl talált:
vedd ki Uram kezéből
a keserű pohárt.*

*Rémségek éjszakáját
váltasd föl virradatra.
Az emberi világot
szébbre és igazabbra.*

*Hogy törvények közt az első
a szeretet legyen.
Üljön jóindulat
a kormányszékeken.*

*Az igazság előtt
hajoljon meg a fegyver
s élhessen szabadon
e földön minden ember.*

*És legyen egy akol.
És egy legyen a pásztor.
Növelj pásztorbotot
virágzó rózsafából.*

*S ha mindenedet szépen
elrendeztél eképpen:
a népek közt, Uram,
nekem is van egy népem.*

*Ha érdemét kegyednek
a szenvedéssel méred,
úgy egynek sincsen annyi
szent jussa, mint e népnek.*

*Mások bűnéért is
őt verte ostorod.
Sok súlyos nagy keresztet
szó nélkül hordozott.*

*Legjobb fiait vitte
mindég a Golgotára
s jöttének soha,
csak bűnének volt ára.*

*Uram, adj békességet
a Kárpátok között!
Sehol még földet annyi
könny s vér nem öntözött.*

*Sehol még annyi színes
nagy álmom nem fakadt
s árvábbak prófétáid
sehol nem voltanak.*

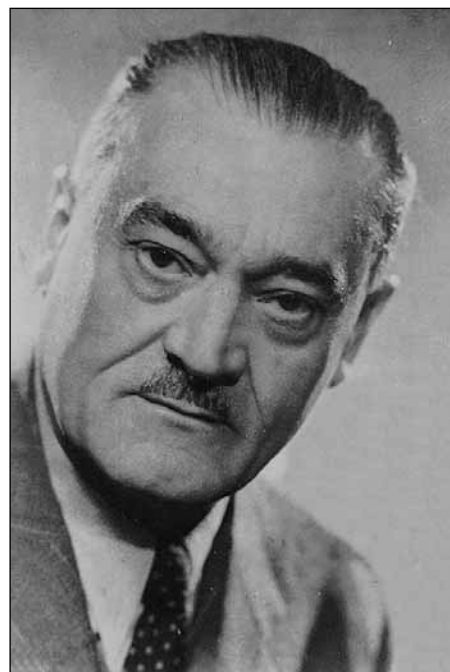
*Sehol annyi virág
és sehol annyi bánat.
Szerezd jobban, Uram,
az én szegény hazámat!*

Negyven éve húnyt el dr. Kardos János

November 7-én, vasárnap du. a Bp.-Kőbányai Egyházközség presbitériumának kicsiny csapata felkereste az Új-köztemető 17. parcelláját. Ide temettette el magát dr. Kardos János ügyvéd, a dunamelléki egyházkerület egykori főgondnoka, sok ezer ártatlanul meghurcolt ember önzetlen védője. Bár volt Szigetszentmiklóson, szülőhelyén családi sírja, de ő azok közelében akart nyugodni, akiket a 298–301-es parcellák rejtnek.

Ma már – sajnos, meg kell magyarázni azt, hogy ki volt dr. Kardos János (1894–1959). Családja hét nemzedéken át adott egyházunknak prédikátorokat. Ő védőügyvéd, az igazság papja lett. Ámde sok éven

át a Solti Egyházmegye gondnoka volt, annak erőszakos megszüntetéséig. Majd több száz dunamelléki presbitérium a legrefináltabb megfélemlítések és félrevezető manőverek ellenére főgondnokká választotta. Beiktatni azonban nem engedte a kommunista államhatalom. Erről senki, semmiféle határozatot nem adott ki. A kommunista agyafúrtság nagyobb akadályt talált ki. Lelkiismeretét akarták gúzsba kötni. Köztudott tény volt, hogy a Kardos ügyvéd úr a kommunista hatalombitorlás első éveiben a legsúlyosabban vádolt politikai üldözötteket védte. Ezek közé tartozott

(Folytatás a 10. oldalon)

(Folytatás a 9. oldalról)

Ordas Lajos evangélikus püspök is. Pontosan a főgondnoki beiktatás időpontjára tették Ordas püspök tárgyalásának kezdetét.

Hiába kérte Kardos János, a megválasztott főgondnok (a közegyháznak égető nagy szüksége lett volna szolgálatára!), tűzzenek ki előbb vagy utóbb más időpontot, a „kérés teljesítésére nincs mód” – volt a válasz. Ordas püspököt a koncepciók perben halálra akarták ítélni. Vagy védencét hagyja cserben a beiktatás érdekében, vagy védené érdekében nem megy a beiktatásra. Ördögi ötlet! Dr. Kardos János lenyűgöző és határozott érvelése nyomán „csak” két és fél év lesz az ítélet.

1956 őszén Ravasz László püspök, Pap László püspökhelyettes és sokan kérésére rövid időre betöltötte a főgondnoki tisztelet. Bölcs tanácsaival segítette az egyházi megújulást. A megtorlások során megfosztották ügyvédi praxisa gyakorlásának lehetőségétől (kizárták az ügyvédi kamarából). Lemondásra kényszerítették a Kálvin téren betöltött presbiteri tisztségéről is. (35 év múlva itt rehabilitálták.)

Áhítat keretében emlékezett a helybeli presbitérium küldöttsége dr. Kardos János önfeláldozó szolgálatára. Sírján olvasható a Londonban elhunyt fia, az ottani magyar lelkész: Kardos István neve. Mindkettőjük emlékezete legyen áldott.

–p –s

Folyik a kérdőívek feldolgozása

Bizonyára sokakat érdekel, hogy a nyár folyamán kibocsátott és szép számmal visszaérkezett kérdőívek mit tükröznek. A kérdőívek feldolgozása folyamatban van, de addig is, amíg végeredményt tudunk közölni, közzéteszünk azokból az észrevételekből, javaslatokból néhányat név nélkül, amelyeket a kérdőív 10. kérdésére írtak kedves tagjaink.

A kérdés így hangzott: *Mit szeretne, ha a Presbiteri Szövetség tenne, de nem tesz? Mivel nem ért egyet a Presbiteri Szövetség munkájában?*

Egy válasz az észak-pesti egyházmegyéből: *„Félévente (tavasszal-ősszel) tartson a (Szövetség) a gyülekezetben presbiteri összejövetelt, meghallgatással egybekötve, ott is, ahol nincs presbiteri szövetségi csoport. Küzdjön a presbitériumok függetlenítéséért a lelkési befolyás alól (a sajtón keresztül is).”* Egy válasz ugyancsak az észak-pesti egyházmegyéből: *„Szeretném, ha legközelebb ilyen kérdőív nagyobb formátumú lenne, és több kérdést tartalmazna. Pl. milyen a presbitérium viszonya a lelkipásztorral, a gyülekezettel, egymással. Jó lenne ha egyházmegyénként a Szövetség jelölne ki egy-két presbitert, akiken keresztül jobban megismernénk a Szövetség munkáját.”*

Egy válasz Debrecenből: *„Hitébresztőnek tartom a Presbiter c. lap kéthavonkénti megjelenését. Gazdagítja ismereteinket, tanulhatunk belőle. Példaképpen állítja elénk hívő, nagy presbitereinket. Magyar-ságtudatunk erősebbé tételét is szorgalmazhatná lapunk, ami felelősségtudatunkat növelné.”*

Még egy észrevétel Debrecenből: *„Nem kívánok kritikával élni, hiszen nem kerestem más szemében a szálkát. Szeretném, ha a Presbiteri Szövetség, mint református szervezet határozottabban képviselné a tv-ben, a rádióban a keresztyén és protestáns értékeket. Többet szerepelne a Szövetség önállóan is.”*

Végül egy rövid javaslat a borsodi egyházmegyéből: *„Ha a presbitérium tagjai beszámolnának a gyülekezetek életéről néhány gondolattal.”*

Az észrevételek közlését folytatni fogjuk.

Közreadta:

Mikó László missziói títká

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Főszerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ Felelős szerkesztő: DR. CSIKES SÁNDOR	Szerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ Felelős szerkesztő: DR. CSIKES SÁNDOR	A Magyar Presbiter az Országos Presbitériumok és Közösségek Szövetségének tagja. A Magyar Presbiter az Országos Presbitériumok és Közösségek Szövetségének tagja. A Magyar Presbiter az Országos Presbitériumok és Közösségek Szövetségének tagja.
--	--	--

Miről írt lapelődünk 70 évvel ezelőtt?

(Részletek a „Magyar Presbiter” 1929. évi december havi számából)

1929 decemberében: az esztendő ádventjén a „Magyar Presbiter” című lap első évfolyamának első számát vehették kezükbe Magyar Református Egyházunk lelkipásztorai, gyülekezeteink gondnokai és presbiterei – valamint érdeklődő hívő református Testvéreink.

A folyóirat az Országos Presbiteri Szövetség hivatalos kiadványaként jelent meg – megvalósítván az 1929. augusztusában megrendezett III. Presbiteri Nagygyűlés egyik határozatát: a Szövetség saját hivatalos időszaki kiadványának megjelentetését.

Istenünk kegyelméből tehát drága ajándékot kaptak egyházunk akkori világi szolgálattevői: megjelenhetett a „Magyar Presbiter” című lap!

Dr. Csikes Sándor debreceni egyetemi tanár és teológiai professzor „Új parancsolat” című ígéhirdetésében ad megszívlelendő gondolatokat és feladatokat egyházunk világi elöljárói számára – amelyet 1929. aug. 25-én mondott el a III. Országos Presbiteri Nagygyűlés alkalmából a Miskolc–Diósgyőr–Vasgyártelepi Templomban.

Csikes professzor szerint „... a presbiter az, aki elhivatott a tanítványok örökébe lépni” – néki kell átvennie és folytatnia Ura és embertársai szolgálatát – mégpedig „szereztetszolgálat”-tal!

Tudnia kell, hogy Dicsőséges Ura szüntelenül látja és számadásra vonja: megtartja-e, és hogyan ezt a „régit” és egyben „új parancsolat”-ot?

Jézus Krisztus pedig királyi jogán teszi ezt – hiszen Ő „már előbb szeretett” mindannyiunkat: bűnös embereket. És ezért adta Önmagát érettünk a Golgota keresztyén (1Ján 4,10.) Szeretete tehát nemcsak megelőző szeretet volt, hanem áldozatos – sőt: önfeláldozó szeretet is!

Szeretjük-e „ilyen” szeretettel gyülekezetünk tagjait, családunkat, munkatársainkat, egyházunk lelkipásztorait és elöljáróit? – Ha igen, akkor „valóban az Ő tanítványai” lehetünk!

Egy „Karácsonyi levél” – karácsony esti csendességre, áhítatra hívogatja a magyar református Testvéreket és családtagjaikat.

A magyar református presbiter és családja az Ige feletti hálaadással és örömeződéssel, boldog énekszóval dicsőítse és ünnepelje Urát és Megváltóját minden karácsonyest alkalmával!

Közli: Pintér Mihály

ref. lelkész,

könyvtáros

Böszörményi Jenő (1882–1955)

lelkész-író

43 évvel e novellák szerzőjének halála után családja, elsősorban Párizsban élő leánya, Lainé Böszörményi Márta dr. vállalkásaként kiadja és magyar református gyülekezetek figyelmébe ajánlja e novellákat. Nemcsak kegyeletes megemlékezésként, hanem azzal a meggyőződéssel, hogy e novellák egy már eltűnt, vagy eltűnőben levő magyar (elsősorban alföldi) világ hű ábrázolásai. E figyelem felkeltéséhez járuljon hozzá a néhai szerzőről itt következő rövid ismertetés.

Az ÁRONI CSALÁD. Az egyházi szóhasználat így nevezi azt, amelyben nemzedékeken át protestáns lelkészek élnek. Ilyen a Böszörményi Jenőé. Lelkészek az ősök, dokumentálhatóan ükapjáig, családi hagyomány szerint addig a Böszörményi Péterig, aki 1607-ben a wittenbergi Magyar Bursa tagjai közt szerepel. E családi hagyomány mellett indítást adhatott a lelkészi pálya választásához az is, hogy diákként elismert szavaló volt, s a versmondás, általában a versek iránti szeretete holtáig megmaradt.

BUDAPEST. 1899-ben, érettségi után a Budapesti Theológiai Akadémián tanul 1903-ig. Ekkor ösztöndíjjal Leipzigba jut, onnan hívja haza segédlelkésznek a Budapest-Kálvin téri egyház. Majd Budapest-Kőbánya, a Baár-Madas Leánygimnázium, a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület a következő szolgálati helyei, ez utóbbi Egyesület havi lapjának szerkesztője is. Mint hitoktató, külvárosi munkásgyerekeket is tanít, a közöttük végzett munka kelti fel a szociális kérdések, igazságtalanságok

iránti érdeklődését; ez az érdeklődés, sőt gyöttrő gond holtáig elkíséri. Lásd pl. 1912. évi ORLE előadását: Belmisszió a munkásosztály körében.

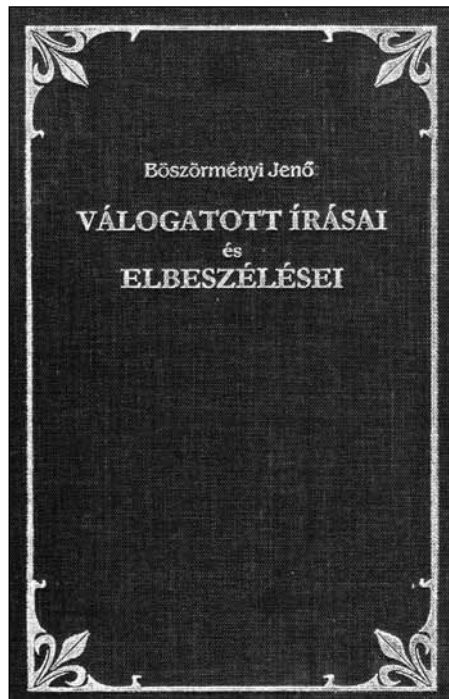
SZENTES. 1913. május 4-én mondja el beköszöntő beszédét. E nyomtatásban megjelent beszéd mellé odatette Apám egy szentesi parasztember, városi képviselő levelét, amelyben beszámol a választási küzdelemről. Leírja azt is, hogy egyeseknek az a kifogásuk volt, hogy „úri családból való nekünk olyan pap kellene, aki az nép embere is lene hát akár mikor az paraszt ember is beszélhessen vele”. Apám ráírta: „Ezt a gyönyörű levelet igazi lelki gyönyörűséggel olvastam...” Megőrizte, és azt hiszem, igyekezett is mindig „az nép embere lenni”. Irodalmi működése ekkor már inkább novellák, bár prédikációs gyűjteményekben is rendszeresen szerepel. Prédikál a Budapest-Kálvin téren, de Bécsben is a magyar gyülekezetben.

Az ANEKDOTÁZÓ. Nekem a mindenkiket ismerő Móricz Zsigmond mondta egyszer Szentesen: „A te családoból való az ország két legjobb anekdotázója: Szath-

Apám országosan is ismertté vált mint egyházi alkalmak, műsoros esték anekdotázó előadója, amiken azután rendszerint egy-egy novelláját is felolvasta. Hadd térek itt ki arra, hogy az anekdota és a novella más-más műfaj volna, az anekdota végén csattanóval. Móricz mégis gond nélkül felvette egyik novellakötetébe apámtól hallott öt történetét, kiszínezve azt, ami tipikusan anekdota. Hadd illusztrálom az egyik elmondásával. Ajándék, vagy Az igazi ajándék a cím, a Magyarok c. elbeszéléskötetben. A történet váza csak ennyi: Lakodalomba hívják a lelkészt, ahol a vendégeket a vőfély rigmussal köszönti: Fogadják szívesen a kedves családot, / Az új párnak hozott kedves ajándékot. A lelkész nem jön zavarba, bár ajándékot persze nem hozott, s formás kis beszédben szól a szeretetről. Elül a tetszés moraja, s új vendéget köszönt a vőfély, akik már tortát vagy azt, amit hoznak, mire a vőfély a paphoz fordulva ennyit mond: „E más valódi ajándék.”

A NOVELLÁK írója. A kötetben közölt novellák leginkább előzőleg (többnyire egyházi) folyóiratokban megjelentek, három tanulmány a Népünk és nyelvünk címmel 1929-ben, mindhárom a magyarság lelki világáról. A kötetben megjelentek, melyekből válogattunk: Verőfényes úton 1928; Magyar ég alatt 1929; Napsütötte mezőkön 1931; Virradni kezd 1937.

Dr. Böszörményi Ede

máry Tihamér és apád.” (Szathmáry Tihamér 1869–1934 között hódmezővásárhelyi főkapitány volt, apámnak unokabátyja, anekdotáskönyve is jelent meg 1929-ben.)

„A XX. század lázas előretörésében világnézetek vívják irtózatot harcukat mellettünk, körülöttünk és ellenünk. Segítsük, támogassuk hát mi is egymást. Ne az esetleges gyöngeségeket, tévedéseket lássuk meg mindjárt, hanem a jó törekvést. Szemeinket emeljük a hegyekre. Onnan jön a mi segítségünk. Mennyei Atyánknak a Jézus Krisztusban megnyilatkozott szeretete által meggazdagodva térjünk vissza újból és újból a földi mezőkre, elvívve másokhoz azt az örömet, amelyet kegyelemből nyertünk!”

Fiatal Presbiter Testvérem!

Isten különös kegyelmének és szeretetének jele a presbiteri szolgálatra való elhívás. Bárcsak a szó bibliai értelmében töltenék be az újonnan választottak feladatukat.

Férjemmel együtt fiatalon, viszontagságos, küzdelmes időkben fogadtuk el ezt a szolgálatot. Bizony sokszor ajtónkat bezárva imádkoztunk, énekelünk. Hitünkben azonban rendületlenül kitartottunk, pedig mindennaposak voltak a támadások. A kenyeret elvehették volna, gyermekeinket – négyet – nem vették volna fel fővárosi egyetemre, mi vállaltuk a kockázatot, ami ritka eset volt a közalkalmazottak között. Isten velünk volt, az emberek gúnyolódása pedig nem fájt nekünk!

Jóval a rendszerváltás előtt presbiterre választottak mindkettőnket. Férjem ragyogó arcát újságolta el munkatársainak. Volt közöttünk egy olyan munkatársunk, aki szorgalmasan dolgozó, hívő református volt, de igen félt a felettes szervektől. Férjem azt mondta: „Ha elveszíteném az állásomat, elmegyek bányászni – ott is velem lesz Isten”. (Sajnos voltak lelkesek, akiknek pedig ez hivatásuk volt, otthagyták a nyáját és civil, jól fizető foglalkozással váltották fel.)

„Te pedig az utódod leszel, ha én már meghalok!” – így szólt a fiatal emberhez. Ez most valóra vált. Férjem korán, nyugdíjba vonulása után elhunyt. Fejfájára a Pál apostoltól származó sorokat vésettem: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...”

Isten, aki mindent lát és tud, tudja, hogy ez így is volt. Emberi életét, gyermekei nevelését, emberszeretetét, de főként hitét az apostol példájának megfelelően élte meg. Én a presbiterválasztás idejkor szívbetegségem és idős korom miatt 12 évi presbiteriség után újabb ciklust nem vállaltam. Ez nem jelenti az egyháztól való nyugdíjba vonulásomat. Tagja lettem a presbiteri jelölő és választási bizottságnak és a diakóniai munkából is tölem telhetőleg veszem ki a részem, amíg Isten élte.

Az említett 45 éves új, választott férfitestvéremnek kívánom szívből, hogy munkásságát Isten áldja meg. Legyen pásztorainknak, a nagytemplomi gyülekezetnek hűsége segítője, eszköz Isten kezében!

Kedves új presbiterek! Hadd hívjam fel figyelmeteket a Presbiterok Kís Kátéjára, amelyet egyik presbiter társunk, Dr. Gaál Botond egyetemi tanár szerkesztett! Forgassátok az Ige mellett ezt is sok lelki haszonnal!

Szabó Lajosné Pongor Ilona
(Debrecen-Nagytemplom)

A PRESBITER fotóalbumából

A tiszaföldvári presbiteri konferencia résztvevőinek egyik csoportja,
1999. augusztus 28.

KARÁCSONY, 1657

– Kind, dreimal süßes Kind –

Háromszor édes Úr! Mi szörnyű,
vad világra
Jó születésnapod! Dicső angyalcsapat
Dallal veszi körül ez éjen jászladat,
S dicsér a pásztorok szelíd, szép fuvolája.

Köröttem, ó, sikong a harcok trombitája,
Pereg a durva dob. Vad puskaszó ugat.
Te alszol. Ám a bős vizsály éber marad.
A kard, a láng, a düh, a vérszomj visz
halálba.

Pólyából, Béke szent Ura, ne vess reánk,
Hogy megrémült szívem, mely most
gondokba' ráng,
Ó, Szűznek Szent Fia, örömtől
lelkesüljön!

Tudom, ha van békém Istennel általad:
Én boldog lehetek, bár ég s Föld omlanak,
Mert bölcsődde leszek. Vágyam hadd
teljesüljön!

Andreas Gryphius
(Fordította: Szénási Sándor)

Az Úr énnékem őriző pásztorom...

Beszélgetés a 95 éves Kiss Sándorral, Hadház legidősebb presbiterével

60. házassági évfordulóján

Ülünk a parányi konyhában a 95 éves Kiss Sándor bácsival és feleségével, a 91 évén túllépő Hadházi Erzsike néniével. November 21-én vasárnap délelőtt tíz óra van. Hallgatjuk a rádiós istentiszteletet, ahol Kókai Csaba egyetemi lelkész végzi a szolgálatot. A közvetítés, nem nehéz kitalálni, hogy a Debreceni Nagytemplomból van.

Mikor elköszön tőlünk a felelős szerkesztő, Békefy Lajos is, akkor szólal meg Sándor bácsi. Meghallgattuk az Igét, most már beszélgethetünk. Folyik a szó szépen, méltósággal.

Elmondja, hogy 1948 óta, tehát 51 esztendeje presbiter. Ott a falon az 50 éves jubileumi oklevél, amit Tarr Lajos tiszteletes úrtól kapott még az elmúlt évben. – Apám is presbiter volt. Így örököltem ezt a szép szolgálatot, mert én – teszi hozzá csendesen – egész életemben a Jó Atyát szolgáltam – s már mutat is fel az égre, mintha onnan várná az áldást, amely úgy érkezik meg, hogy összefonja ennek a két idős embernek az életét, akik az ezredfordulón lesznek 70 éves házaspárok. Eltelt az idő. – Amikor 1930-ban azon

a január 27-i téli napon örök hűséget esküdünk egymásnak, nem is gondoltuk, hogy még együtt megérünk ennyi esztendő. Isten megsegített bennünket. – Ezt már a 92. évben járó Erzsike néni mondja.

Hat gyereket neveltek fel, öt fiút és egy leányt. 14 unokájuk és 20 dédunokájuk van. Van, aki már hetvenéves korában meghal. Ők meg várják a közeledő rubintos hetven esztendőt. Majd csendesen megszólal a város legidősebb presbiter, akinek első lelképásztora Molnár Ambrus esperes volt, amikor kezdte a szolgálatot, de egy évet presbiterkedett Bölcskei Gusztáv püspök úrral is. – Tudja fiam, amikor reggel felkelünk, mindig a 23. zsoltárral kezdjük a napot anyjukommal együtt. – S már éneklük is csendesen, szépen:

Az Úr énnékem őriző pásztorom.

Azért semmiben meg nem fogyatkozom...

S míg velük együtt énekelek, arra gondolok, hogy tartsa meg őket a Mindenható még nagyon sokáig a hadházi református gyülekezet örömeire.

Zsadányi Lajos

Bibliaiskolai évzáró a Baranyai Egyházmegyében

A Baranyai Egyházmegye 1999. szeptember 25-én tartotta az 1997–1999. között tartott kétéves egyházmegyei presbiterképző bibliaiskolájának hálaadó „évzáró” istentiszteletét a pécs-belvárosi református templomban.

Az istentiszteleti részt Bóka András esperes tartotta az ApCsel 20,28 verse alapján, melyben a presbiteri szolgálat igazi értelmét emelte ki. A presbiter mindenekelőtt önmagára viseljen gondot, jól és felelősségteljesen végezze szolgálatát, legyen mindhalálig hűséges Megváltó Urához. Legyen egyéni imaélete, táplálkozzék Isten Igéjéből. Legyen pásztor, aki a nyáját, a gyülekezetet gondozza, őrzi és védi. Legyen mindenkor órálló, kockázatoktól vissza nem riadó előljáró, mert nem akáriket bizott rá Isten.

Nagy Ferenc József egyházmegyei gondnok, a Presbiteri Szövetség tiszteletbeli elnöke meleg szavakkal köszöntötte a 43 presbitert, akik a bibliaiskolán rendszeresen részt vettek. Kiemelte annak jelentőségét, hogy az elsajátított ismeretek birtokában szilárdan álljanak a presbiteri szolgálatukban. Különösen fontos ez most a presbiteri tisztújítások idején.

Bana Gábor, a Szövetség területi szervezete elnöke a 4 Móz 1 alapján arról szólt, hogy most is nagy szükség van a számbavételre, a gyülekezet vezetésére. Új Mózesek, új Áronok, új vének, új gyülekezeti munkások kellenek. Isten ma is szól, feladatot ad, de harcol is népéért. Isten kegyelme az egyházban a szeretet egységében működik. Ahol szeretet van, ott egység van, ott működik Isten Szent Lelke. Az Igére, az élő Jézus Krisztusra támaszkodva, és a Szent Lélek erejéért könyörögve kell egyházunk örök küldetését, a missziót folytatni, a Jézus Krisztusról szóló evangéliumot hirdetni! Befejezésül saját „Rendületlenül” c. versét olvasta fel, amelyből itt most a következőket idézzük:

Missziói parancsot jelent a Krisztus-követés E küldetés alól nincsen felmentés!

Krisztusban jelent meg az isteni kegyelem, Járj elöl az örömhír terjesztésében!

(-a-r)

Helyreigazítás

A Presbiter 1999. évi 3. számának 8. oldalán cikk jelent meg Ajánlás a presbiterválasztáshoz címmel. Ebbe egy sajnálatos sajtóhiba csúszott, amely – mint kiderült – több helyen félreértésre adott okot. Arra a kérdésre, hogy a választási törvény 60. §-ában megállapított határidő csak a mostani választásokra vonatkozik-e, helytelenül az a válasz szerepelt, hogy „a hathónapi idő – tekintettel arra, hogy 65 év elteltével minden presbiter mandátuma lejár – nemcsak a mostani választásokra vonatkozik, hanem a 6 évenkénti választásokra”.

Természetesen helyesen nem 65 év elteltével, hanem 6 év elteltével a helyes szöveg.

Elnézést kérünk mindazoktól, akik ezt a hibás szöveget úgy értelmezték, mintha 65 évesnél idősebb presbitert nem lehetne választani. Természetesen erről a törvényben, vagy az ajánlásban szó sincs, ilyenre senki nem gondolt.

NYITOTT SZEMMEL

TISZTÚJÍTÁS UTÁN

Gyülekezetünkben lezajlott a presbiter- és gondnokválasztás. Karácsonyig ez biztosan mindenütt megtörténik.

Mire kaptunk megbízást, mi – újra és újonnan választott – presbiterek? Úgy is feltehetem a kérdést: kinek vagyunk felelősek, s meddig terjed a felelősségünk?

A „demokratikusan választott” testületekben a választóknak tartoznak felelősséggel a tisztségviselők. Az egyház tulajdonosa azonban (szerencsére) nem a választók összessége, hanem az Úr Jézus Krisztus! A választók is akkor éltek helyesen jogukkal, ha az Ő akaratát keresve szavaztak. De a nagyobb felelősség most már a miénk, megválasztottaké.

Még a múlt században kialakult (és sok helyen ma is élő) rossz hagyomány az a vélekedés, hogy a presbitérium a gyülekezet anyagi ügyeiért, míg a lelkész a lelki dolgokért felelős. De ez a vélekedés oly messze van a Biblia (újszövetségi) tanításától, mint Makó Jeruzsálemtől. Bibliaolvasó ember számára ezt nem is kell bizonygatni. Jézus Krisztus egész egyházát (benne a minden rendű és rangú tisztségviselőket különösen) arra hívta el, hogy bizonyágtevője, küldötte legyen a világban, azaz az Istent nem ismerő, tőle elszakadt vagy éppen ellene harcoló emberek alkotta társadalomban. Az egyházi szervezetet működtetni, a templomot, parókiát, gyülekezeti termet stb. használó állapotban tartani nem csupán a „templomozó” (maradék) gyülekezet érdekében szükséges, hanem a misszió érdekében is. Fontos feladat a tárgyi feltételek, anyagi háttér (nevezhetnénk infrastruktúrájának is) biztosítása – de ez csak *egy feladat a presbiteri feladatok közül.*

Szögezzük le: a presbitérium az adott gyülekezet (egyházközség) *egész munkájáért* felelős! Nem háríthatja a felelősséget a gyülekezet elesett állapotáért, az üres templomi padokért egyedül a lelkészre. Már csak azért sem, mert a lelképásztort is a presbitérium javasolja megválasztásra, ill. hívja meg közvetlenül. Ha pedig nem jól végezné dolgát, a presbitériumnak van módja befolyásolni.

A gyülekezet központi feladatát, az evangélium hirdetését, a hitébresztő missziót a presbitérium nem gyakorolhatja kizárólag a lelkészen keresztül már csak azért sem, mert a református gyökerű, a formális egyháztagságot sem minden esetben vállaló emberek tömege nem hallja a templomi igehirdetéseket, miután a templomba csak esküvő és ke-

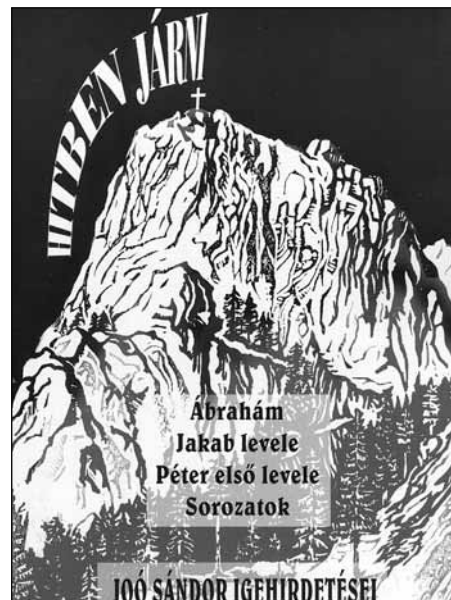
resztelés alkalmával téved be. (No meg temetéseken hall még igehirdetést.) Ezek eléréséhez vállaló reformátusokra. Jó lenne, ha minden hitrejutott atyánkfia az egyetemes papság tudatában gyakorolná a hívogató és a Krisztusról való bizonyágtétel misszióját – de amíg ide el nem jutunk, legalább és elsősorban reánk, presbiterekre vár ez a feladat.

... És ki törődik azokkal, akik (esetleg hosszú idő után) először lépik át a templom, vagy a gyülekezeti terem küszöbét? Belegondoltunk már abba, mennyi gondoskodásra, figyelemre, segítségre van szüksége minden ilyen újonnan érkező atyánkfiaának, hogy meg is gyökerezzen köztünk? Elősegítjük-e, hogy otthon érezze magát, hogy megtapasztalja Jézustól tanult szeretetünket, s eljusson oda, hogy ő is Krisztus teste élő tagja legyen?

Még egy ósdi ellenvetésre szeretnék lelki szolgálatainkat illetően válaszolni: laikusok vagyunk – mondják egyesek –, nem értünk a lelki dolgokhoz... Hát nem is értünk, ha nem vesszük Isten Szent Lelkét, ha nem fogadjuk szívünkbe az Igét, ha nem olvassuk a Bibliát. No meg, ha nem vállaljuk a „kiváltképpen való utat”, a befogadó szeretetet, mert ennek sokszor nagyobb építő hatása van, mint igeverseket magyarázó bölcsekedésünknek!

Ha azonban kellőképpen ismerjük az Igét, s ráadásul Hitvallásainkat, akkor idejekorán észrevesszük a gyülekezetbe beszűrődő, alattomosan behatoló szektás, vagy éppen okkult tanításokat. Ennek a mai világban különösen nagy jelentősége lehet! S ki védje a nyáját a tévtanításoktól, ha nem az „őrállók”? S azt ugye, tudjuk, hogy erre rendeltettünk?!

Kövespataki László

Joó Sándor: Hitben járni

Karácsonyi meglepetés. Ezúttal nem egy egyházi év anyagát tartalmazza e prédikációs kötet, mint a korábbiak – hanem három sorozatot. Az első Ábrahámról, a hit atyjáról szól Mózes első könyve alapján. A második Jakab levelét magyarázza szinte versről versre. A harmadik pedig Péter első levelét veszi végig. A könyvhöz *dr. Pálhegyi Ferenc* írt személyes hangú előszót, aki e beszédeket „előszóban” hallgathatta. A címlapot – mint az előzőeket is – *Imre Lajos* grafikusművész rajzolta. A Békás-szorosbeli Oltárkövet ábrázolja, melynek csodálatos szépsége magát Joó Sándort is lenyűgözte ottjártakor. A kötet ára – az előzőekhez hasonlóan 400 Ft, melyek közül a „Ne félj, csak higgy” és a „Megragadott a Krisztus” címűek az újjal együtt megrendelhetők: *Református imaterem 1122 Bp., Csaba u. 3. címen.* (Tél.: 376-9207). Adja Isten, hogy e könyvek minél több családban ott lehessenek a karácsonyfa alatt ajándékképpen, hisz a bennük lévő igehirdetéseken az örökkévaló Isten szeretete és kiválasztó kegyelme szólal meg.

Ajtony Artur

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos, Dr. Cseh Lajos, Kövespataki László, Winter Silvia.* Felelős szerkesztő: *Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *Balla Tibor.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 218-02-66. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 360,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 900,- Ft, Európá és a tengerentúl más országaiba 15\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: *Vas Ágota.* Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza! Egy példány ára: **60 Ft.**

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Szeptember

21.: Szövetségünk elnöke részt vett a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi karának évnnyitóján. Ugyanezen a napon a főtítkár látogatást tett Debrecenben a Hittudományi Egyetemen a 2000. évi nemzetközi presbiteri konferencia előkészítése tárgyában, majd Hajdúhadházon tett látogatást a gyülekezet lelkipásztornál és néhány újonnan belépő, ill. régi tagunknál.

Október

1-16.: között 15 lelkipásztor és főtítkár Hollandiában tanulmányozta a presbiteri munkát, és kiképzésben részesültek kommunikáció, didaktika, gyülekezet-szervezés tárgyában, amelyről lapunk más helyén beszámolunk.

4-7.: között a hollandiai csoportot meglátogatta a Szövetség elnöke és *D. Szabó Dániel* elnökségi tag, a Zsinat nem-lelkési alelnöke, akik tárgyaltak *Graff* lelkipásztor úrral, a Fundament Alapítvány elnökével a Szövetség és az Alapítvány további együttműködéséről, ill. egyházaink kapcsolatáról.

22.: a Szövetség elnöke részt vett a budakeszi új templom felavatásán.

26.: a számvizsgáló bizottság tartott ülést Szövetségünkben.

27.: a Zsinat elnökei fogadták a Szövetség elnökét és főtítkárát, akik beszámoltak a hollandiai útról.

November

5.: elnökségi ülés volt, amelyen a 2000. évi munkaterv irányelveiről, a Szövetség számviteli politikájáról, a számvizsgálat eredményéről és a presbiteri

tisztújítás eddigi tapasztalatairól tárgyaltak.

10.: Sátoraljaújhelyen megalakult a Széchalom Alapítvány kuratóriuma, amelynek alapítói között Szövetségünk is szerepel. Az alakuló ülésen a főtítkár és jogtanácsosunk, *dr. Papp Emil* mellett korábbi főtítkárunk, *Kovács Péter* is részt vett. Az Alapítványról közele sen beszámolunk.

13.: Kopácson (Horvátország) a felújított templom felszentelésén, amelyen részt vett *Orbán Viktor* miniszterelnök is, Szövetségünk elnöke képviselte tagságunkat. Ugyanezen a napon Székesfehérvárott volt népes presbiteri konferencia, amelyet hagyományosan a mezőföldi és a vertesaljai egyházmegye közösen tartott. A több mint kétszáz résztvevő között 30 lelkipásztor mellett 27 olyan presbiter, ill. presbiterjelölt is részt vett, akik első alkalommal voltak presbiteri konferencián. A konferencián főtítkárunk is részt vett. A konferencia középpontjában *Gönczö Sándor* sárkeresztési lelkipásztor „Rang vagy szolgálat” című előadása állt, amelyet a résztvevők hat csoportban beszéltek meg.

20.: Decsen a tolnai egyházmegye tartott presbiteri konferenciát, amelyen a kedvezőtlen időjárás miatt ugyan a szokottnál kevesebben vettek részt, de a családias együttlét jó alkalmat adott a beszélgetésre. Szövetségünkről a főtítkár tájékoztatót, a konferencia fő előadása *dr. Tóth Csaba* most megválasztott szekszárdi presbiter előadása volt „Presbiterium és gyülekezet” címmel.

22.: Karácsonyi számunk szerkesztőbizottsági ülése.

Keresztyén egyesületek alakulása

Örömmel értesültünk arról, hogy több foglalkozási ághoz kötött keresztyén egyesület alakult. Mivel presbiteri társaink között többen vannak, akik esetleg – foglalkozásuk révén – érdeklődnek ezek iránt, közöljük, hogy megalakult a *Keresztyén Rendőrök Egyesülete* és megalakult a *Keresztyén Vasutasok Egyesülete*. Mivel különösen sok jelenlegi vagy nyugdíjas vasutas presbiteri társunk van, közöljük, hogy az Egyesület ökumenikus alapon működik. Tisztségviselői között egyenlő arányban római katolikus és protestáns személyek vannak. Céljuk, hogy az evangélium terjedjen a MÁV, a GYSEV és a hozzájuk kapcsolódó társaságba szerveződött dolgozók között. Így például 1999. december 22-én a vezérgazgatóság épületében karácsonyi ünnepélyt rendeznek. Belépési nyilatkozatot vagy tájékoztatást szívesen ad Szövetségünk is, mert erre Szövetségünket is felkérték.

KÉRELEM

Az „Ádám Jenő Alapítvány” és kuratóriumának elnöke, *Székely Miklós* tanár, karnagy, az alábbi kérést juttatta el a Laphoz. **Ádám Jenő** lelkészkonferenciákon, kántorképzőkön, s ahol csak a világon előadást tartott, a jelenlevők kérésére kánonokat, előjártékokat írt akár csak egy kis papírszetre. Ádám Jenő életműve egészét tekintve ezek is nagyon fontosak. Kérjük, akinek ilyesféle emléke van a Mestertől, szíveskedjék azt fénymásolni és a következő címre elküldeni: *Székely Miklós tanár, karnagy, 1124 Budapest, Kiss János alt. u. 62.* Tisztelettel és köszönettel.

Előfizetés és tagdíj

Szokásos évvégi ellenőrzésünk során szomorúan kellett megállapítanunk, hogy még igen sok tagunk, ill. a Presbiterre előfizető gyülekezeti tagunk és egyházközség nem rendezte 1999. évi tartozásait. Ezért most levelet intézünk mindenkinek, akiknek kimutatásaink szerint tartozásuk van. Lehet, hogy kimutatásunk hibás, akkor elnézésüket kérjük, de ha nem, akkor kérjük, hogy mindenki, aki még nem fizette be 1999. évi tagdíját, vagy nem rendezte az újságelőfizetést, azt mielőbb rendezze, lehetőleg 2000. január 31-ig!

A tagdíj összege 540 Ft, az újságelőfizetés 360 Ft egy évre. Ez az összeg a 2000. évben tartandó közgyűlésünk határozataig érvényben van, tehát aki addig a 2000. évi tagdíját és előfizetést is rendezzi, annak bizonyosan nem kell 2000-ben sem többet fizetnie, mint ez évben.

„Ő rám tette jobbját”

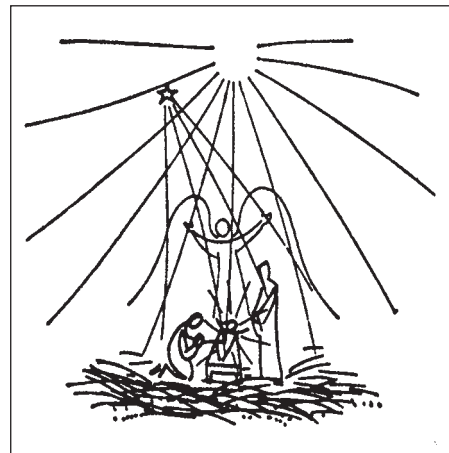
Jel 1,17

Ha az ember nem tudja, mi vár rá, bizonytalanság, szorongás tölti el. Ha nem bizonyos afelől, hogy valaki még vár rá, kétségbe esik. A felolvasott Ige tudatja velünk: Istenünk ismeri szívünk szorongását, s nem akar kétségben hagyni minket. Ő áll az újév ajtajában, Ő áll majd az év végén bezáródó ajtóban is. Nem személytelen sorserők romboló áradásának vagyunk odavetve. Az egykedvű időfolyamban kegyelme meleg árja ölel körül. Az Ő jobbjá: Jézus Krisztus. Ő veszi védelmébe életedet 2000-ben is. S akkor az Ő jelenlétében napjaid nem csak múlnak, hanem teljesednek, egyszer pedig végleg betelnek boldogító, üdvözítő közelségével. Még akkor is, amikor elhagynak, mikor a lelked roskadozva viszed majd, Ő lesz az, aki végezetre, mindenk ellenére, melletted marad. Ha reményeid, álmaid, terveid egymás után dőlnek össze, s omlanak rád, akkor mondd hittel magadnak: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Ő kinyújtja feléd jobbját, ha nem lesz már segítő kéz, s azt mondja: Ne félj, én vagyok az első és az utolsó. Bízál bennem! Lásd meg: Őbenne kegyelem előtted, kegyelem mögöttem! Nem legfelsőbb fórumként áll fölötted, hanem könyörülő Atyaként áll melletted lelked világló „örökmécseseként” a távollatlanság éjszakájában, a kilátástalanság cellányi szemhatárán. De a teremtett világ, s a tejutak horizontján is Ő a remény és a rend „örökmécsese”, s nincs az a hatalom, mely kiolthatná. Hiszen Isten atyai szeretete lobbantotta fel, s tartja örök izzásban. Övé lesz az utolsó szó, a „jőjj, haza, jövel, gyermekem” örök élere melegítő hívása. Nem te, nem ellenségeid, nem a betegségek, kudarok, csalódások, a világ fedelme vagy a halál mondja ki a kegyetlen utolsó szót fölötted. Az utolsó szó joga azé, akié volt a teremtés első szava, létrehívásod szeretet parancsa, s akié lesz a történelmet lezáró Ámen. Életre, jövődre bátorítóan most csak ennyit mond: Ne félj!

Nem tudjuk, mit hoz az ismeretlen jövő, de azt igen, hogy mindent az idők Ura hoz elénk, s ami még csodálatosabb: Ő maga hozza magát minden percben közelebb hozzád, hogy végül ne legyen más senki számodra, csak Jézus egyedül! S ha 2000 lenne földi életed utolsó éve, és ha a világ körülötted szörnyű katasztrófák próbáját állná is ki, soha ne feledd: Ő előtted jár mindenekben, és Ő mindenek után megkeres, mert Isten kincse az ember. Neki még drága vagy azért, Aki drága vérén megváltott. Induljunk hát teljes bizalommal az Ő nevében az új napok felé! Valahogy úgy, miként japán keresztényen testvérünk tette, aki így szólt az újesztendő kapujában: „Add, Uram, nekem világozást, hogy biztosan lépkedjek a bizonytalan jövő felé!” A válasz ez volt: „Járj csak bátran a sötétben, de közben tedd kezéd Atyád kezébe. Higyj! Mert az a kéz jobb, mint a világozottság, s biztosabb, mint a kitaposott út”. Ilyen hitet kívánok Kedves Olvasóinknak útravalóul 2000-re is!

Béla János

felelős szerkesztő

Csak Jézusé

Egyetlenegy születést sem adtak tudtul így a világnak: egyesült a Gyermekek előtt az égi és földi imádat.

S egyetlenegy halál sem ért még véget ily feltámadással, csak JÉZUSÉ, KI most is él, s bennünket is éltet csodásan...

♦ ♦ ♦

Kétezerben is

Lukács 2.

Kétezerben is él az üzenet, az a kozmikus istentisztelet, ahol az angyalkar éneke szólt, s angyal mondhatta az igei szót: „Ne féljete, mert néktek született a MEGTARTÓ...” Az örömmüzenet szívünkig ér és háladalra kész az embertestet öltött JÉZUSÉRT.

♦ ♦ ♦

Más fényre is

Ha nem meleg vagy nem elég egy gyertyaszál, mely benned ég, más fényre is nyiss ablakot! Sok gyertya ég, s egy Csillag... ott...

Füle Lajos

